

तीन दिनभित्र प्रत्यक्षतर्फको नतिजा सार्वजनिक गर्ने आयोगको योजना

भाषा(प्रस) । आगामी प्रतिनिधिसभा सदस्य तथा प्रदेशभासा सदस्यको पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचन प्रणालीको नतिजा तीन दिनभित्र सार्वजनिक गर्ने निर्वाचन आयोगको योजना रहेको छ।

निर्वाचनको तयारीबाटे जानकारी दिन बिहीबार आयोजित प्रत्रकर समेलनमा प्रमुख निर्वाचन आयुक्त दिवेशकुमार थपलियाले निर्वाचन भएको तीन दिन अर्थात् मरिए ७ गते बेलुकासम्मा प्रत्यक्षतर्फको सबै नतिजा सार्वजनिक गरिसकिन्ने कार्यजाना रहेको बताए।

'सबै मतपेटिकाहरू सङ्कलन भएको लाग्नैदेखि

मतगामा प्रारम्भ हुनेछ', उनले भने, 'तीन दिनभित्र प्रत्यक्षतर्फ र त्यसको पाँच दिनभित्र समानुपातिकका सबै मतगामा सबै गरी योजना बनाएका छन्।'

मरिए २२ गतेभित्र निर्वाचनको सम्पूर्ण नतिजाको प्रतिवेदन आयोगले राष्ट्रपतिसमक्ष बुझाउन चाहेको जानाउंदै उनले भने, 'निर्वाचन प्रक्रियामा सबैको प्रतिबद्धता र सहयोग भएको खण्डमा त्यो सम्भव हुन्छ भन्नेमा आयोग ढुक्का छ।'

अस्वाभाविक रूपले मतदान भएका केन्द्रलाई आयोगले विशेष सूचीमा राख्ने जानकारी दिए त्रैमुख निर्वाचन आयुक्त थपलियाले मतदान केन्द्रमा तीनवटा सुरक्षा धेरा रहने व्यवस्था गरिएको बताए।

उनले कुनै केन्द्रमा अधिक धटना भएमा

३० मिनेटीभी नेपाली सेना पुग्ने व्यवस्था मिलाइएको जानकारी दिए। बुश कञ्जा गरेर चुनाव जिते सोच नराखन राजनीतिक दल र उमेदवारलाई सुभाव दिए उनले वारेसका आधारमा मतदान गर्ने प्रवृत्तिलाई निस्तेज तुल्याइ बताए।

आगामी दुई दिनभित्र मतदान केन्द्र निर्माणको कार्य पूरा भइसक्ने आयोगले जानाएको छ। प्रजातन्त्रको मेरेढण्डका रूपमा रहेको आवधिक निर्वाचनको मुख्य सरोकार

पक्ष भनेको उमेदवार र मतदाता ने हुन्। सार्वजनिक सञ्चारमाध्यम र सामाजिक सञ्जालमार्फत मतदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन भएकाले विगतका जस्तो तडकभडक नभएको आयोगले जानाएको छ। यही मरिए ४ गते देशभर एके चरणमा हुने उक्त निर्वाचनको लाभग्रह सम्पूर्ण तयारी पूरा भएको सो अवसरमा जानकारी दियो। उक्त निर्वाचनमा एक कोरोड ७९ लाख ८० हजार पाँच सय ७० मतदाता कायम छन्। यही मरिए ३ गतेसम्म १८ वर्ष उमेर पुगेका

बालिग मतदाताले निर्वाचनमा मतदान गर्ने पाउँछन्। मतदानका लागि १० हजार आठ सय ९२ मतदान स्थलमा २२ हजार दुई सय २७ मतदान केन्द्र कायम गरिएको छ। यस्तै एक सय ४१ अस्थायी मतदान केन्द्र र आफूलाई पायकर्प र्थे तथा आफू खटिका मतदान केन्द्रबाट करिब चार लाख ५० हजार अस्थायी मतदाताले प्रतिनिधिसभाको समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीतर्फ मतदान गर्ने छन्।

भापामा निर्वाचनको सम्पूर्ण तयारी पूरा

वितमोड(प्रस) । भापामा निर्वाचनको सम्पूर्ण तयारी पुरा भएको छ। आगामी ४ गते आइतबार हुने निर्वाचनको सम्पूर्ण तयारी पूरा भएको जिल्ला निर्वाचन कार्यालय भापाले जानाएको छ।

निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयबाट सबै मतदान अधिकृत, साहायक मतदान अधिकृतसहित कर्मचारीहरू आवश्यक

प्राक्तिको जिल्ला निर्वाचनमा जिल्लाबाटे केन्द्रहरूमा सामग्री वितरण गरिन्थ्यो भने यो निर्वाचनमा निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयबाट केन्द्रहरूलाई सामग्री प्रदान गरिएको छ। जिल्लामा मतदान प्रक्रियाकालीन आयोग ७ हजार कर्मचारी परिचालन गरिएको निर्वाचन अधिकारी नेपालले जानकारी दिए।

भापामा ६ लाख ६२ हजार ३ सय ११

जिल्ला निर्वाचन अधिकारी तुलसीकुमार नेपालले जानकारी दिए।

जिल्ला निर्वाचन अधिकारी नेपालका अनुसार मतदान केन्द्रमा आवश्यक पर्ने मतपत्र, मतपेटिकालागायत आवश्यक सामग्रीहरू निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयमार्फत केन्द्रमा पठाइसकिएको छ। जिल्लाका ७६८ मतदान केन्द्रहरूमा आवश्यक सामग्री अलग-अलग

मतदाता रहेका छन्। सो संख्यामा महिला र पुरुषबाटै ८ जना अन्य रहेको निर्वाचन कार्यालय भापाले जानाएको छ। स्थानीय तहको निर्वाचन २०७९ पछि भापामा १३ हजारभन्दा बढी नयाँ मतदाता थिएका छन्। भापामा सबैभन्दा धेरै मतदाता क्षेत्र नम्बर ५ मा छन् भने सबै भन्दा कम मतदाता क्षेत्र नम्बर १ मा रहेका छन्।

चार महिनामा बजेट खर्च साठे १९ प्रतिशत

भाषा(प्रस) । चालु आर्थिक वर्षको पहिलो चार महिनामा सरकारी बजेट खर्च साठे १९ प्रतिशत मात्रे भएको छ।

महालेखानीयनियन्यकार्यालयको तथ्याङ्कनुसार कार्तिक मसान्तसम्म तीन खर्च ५० अर्ब ९८

करोड ७३ लाख खर्च भएको हो। जुन वार्षिक विनियोजित बजेटको १९ दशमलव ५७ प्रतिशत बराबर हो।

यस अवधिमा चालुतर्फ २३ दशमलव ७८ प्रतिशत

कार्तिक मसान्तसम्म तीन खर्च ५० अर्ब ९८

करोड ७३ लाख खर्च भएको हो। जुन वार्षिक विनियोजित बजेटको १९ दशमलव ५७ प्रतिशत अर्थात् २३ अर्ब २३ करोड ६१ लाख खर्च भएको हो।

त्यस्तै, पूँजीगततर्फ तीन खर्च ८० अर्ब ३८ करोड ४५ लाख खर्च बजेट विनियोजन भएकोमा हालसम्म छ दशमलव ११ प्रतिशत अर्थात् २६ अर्ब २९

करोड ६१ लाख खर्च बराबर खर्च भएको छ।

वित्तीय व्यवस्थापन शीर्षकमा दुई खर्च ३० अर्ब २१ करोड ७७ लाख खर्च बराबरको वार्षिक बजेट रहेकोमा अहिलेसम्म १८ दशमलव ८१ प्रतिशत अर्थात् २३ अर्ब २३ करोड ६१ लाख खर्च बराबर खर्च भएको छ।

पहिलो चार महिनामा सरकारले तीन अर्ब ४१ करोड ५९ लाख वैदेशिक अनुदान लिएको छ। जुन वार्षिक लक्ष्यको छ दशमलव १६ प्रतिशत बराबर हो। चालु आवाका लागि सरकारले ५५ अर्ब ४५ करोड ८३ लाख वैदेशिक अनुदान लिने लक्ष्य राखेको छ।

यही अवधिमा सरकारको राजस्व सङ्कलन १९ दशमलव ११ प्रतिशत रहेको छ। चालु आवाका लागि कार्यालयले जानाएको छ।

कार्यालयले जानाएको छ।

बेलवारीका व्यवसायी आन्दोलित

पथरीशनिश्चरे(प्रस) । बैंकहरूले चक्रो ब्याजदर निर्धारण गरेर ढाड सेकेको भन्दै बेलवारीका व्यवसायीहरू आन्दोलित हुने। बिहीवार दिउँसो उच्च बैंक ब्याजदर तथा प्रतिकूल बैकिङ नीतिका विरुद्ध उद्योगी, व्यवसायी र सर्वसाधारणसहित वृहत बिरोध जुलुस निकालेर विरोध गरेका हुन्।

जुलुस बेलवारी ३ पुरानो मालपोत

कार्यालयबाट शुरू भई दुर्गा मान्दर हुँदै राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक अगाडी पुगेर कोणसभामा परिणत भएको थिए। बेलवारी उद्योग बाणिज्य संघ र उत्तरी मोरड होटल व्यवसायी संघको आयोजनामा भएको कार्यक्रममा व्यवसायीहरू प्लेकार्डसहित नाराजाजी गर्दै विरोधमा उत्त्रिएका थिए।

मौन अवधिमा के-के गर्न पाइँदैन ?

भाषा(प्रस) । बिहीबार मध्यरातबाट स्थिर समय (मौन अवधि) सुरु भएको छ। यसको ठहर भएपा आयोगले उमेदवारोंसम्म रहेको छ। यसको ठहर भएपा आयोगले उमेदवारोंसम्म रहेको छ। यसको ठहर भएपा आयोगले उमेदवारोंसम्म रहेको छ।

परिधिष्ठित गरेको छ। आचारसंहिता उल्लंघन गरेर निर्वाचनमा धाँधली गरेको ठहर भएपा आयोगले उमेदवारोंसम्म रहेको छ। यसको ठहर भएपा आयोगले उमेदवारोंसम्म रहेको छ।

प्राचारप्रसारका कृने पनि गतिविधि गर्न पाइँदैन। यसको ठहर भएपा आयोगले उमेदवारोंसम्म रहेको छ।

सर्वपादकीय

आदिवासीको गनासो

पूर्वका आदिवासी समुदायले आफूहरूलाई भोट बैंकको रूपमा मात्र प्रयोग गर्ने गरिएको गुनासो गर्छन् । उनीहरूले राजनीतिक अधिकार नपाएको गुनासो गरेका हुन् । जब जब चुनाव आउँछ, तब तब दलका नेताहरू गाउँबस्तीभित्र छिर्छन् जहाँ जेभन्दा जो खुसी हुन्छन् भन्ने लाग्छ, त्यस्तै त्यस्तै आश्वासन बाँड्छन् । सोभा सिधा आदिवासी र भूमिहीन सुकुम्बासीको बस्तीमा पसरेर विभिन्न आश्वासन देखाइदिन्छन् । खानेपानी नभएको गाउँमा पानी ल्याइदिने वाचा गर्छन् । मोटर नपुगेको ठाउँमा सडक बनाउने कसम खान्छन् । खोलामा पुल हाल्नेदेखि लिएर सिँचाइ र बिजुली बत्तीसम्मका आश्वासन उम्मेदवारका मुखमै भुन्डिएका हुन्छन् । शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारी पनि उनीहरू छुटाउँदैनन् । त्यस्तै आश्वासनकै भरमा चुनाव जितेपछि भने उनीहरू फर्केर जाँदैनन् । हुन पनि एउटा सांसद वा नेताले चाहेर न कसैले लालपुर्जा बाँझन सक्छ न कसैलाई रोजगारी दिलाउन सक्छ। आदिवासी र भूमिहीन सुकुम्बासीको समाधानका लागि सरकारले केन्द्रस्तरबाटै कदम चाल्नुपर्छ। आदिवासीहरू दिनप्रतिदिन खस्किदै गएका छन् । मूलवासी आदिवासीहरू हराउदै गएका छन् । राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिकलगायत सबै क्षेत्रमा उनीहरू पछि पर्दै गएका हन् ।

नेपालका धेरै कुना कन्दराहरूका बासिन्दा सधैं भोट बैंक
बन्न बाध्य छन्। जहाँ अभाव छ, त्यही ठाउँ र समुदायलाई
नेता र उम्मेदवारहरूले आश्वासन बाँझ्न्। सधैं कुनै न
कुनै आस देखाउँछन् अनि भोट माग्छन्। जिते वा हारेपछि
उनीहरूलाई त्यहाँका बासिन्दाको कुनै मतलब हुँदैन।
नागरिक भनेको एक थान मतदाता वा एक भोटमानै
होइनन्। राजनीति भनेकै जनतामा केन्द्रित हुनुपर्छ
जनताको सेवामा केन्द्रित हुनुपर्छ। तर, सत्तामा पुने र
आफ्नै दुनो सोइयाउने माध्यम जो राजनीति भइरहेको छ
राजनीति केवल चुनावदेखि चुनावसम्म फनफनी घुसेको
छ। राजनीतिले न सीमान्त भूगोलका समस्या सल्टाउन
सकेको छ न त अरु कुनै नागरिकको जनजीविकाको
सवाला त्यसैले नै राजनीतिप्रति नागरिकहरूको वितृष्णाको
ग्राफ उकालिएको छ। सबै जाति समुदायले राज्यको सेवा
सुविधा उपभोग गर्न पाउनु पर्छ।

आदिवासीहरूको जीवनस्तर उकास्ने कार्यक्रम ल्याइयोस् ।
उनीहरु केवल भोट बैंक मात्र हुनुहोदैन । नेताहरूले
जनतालाई एक भोटमात्रै ठान्ने रवैयाको अन्त्य जसरी छा

• यज्ञप्रसाद भट्टराई

नेपालको संविधान जारी भएपश्चात् दोस्रो पटक प्रतिनिधि सभा सदस्य तथा प्रदेश सभा सदस्यको आवधिक निर्वाचन हुँदैछ । नेपाल सरकारले संवत् २०७९ साल मद्दिसर ४ गते एकै चरणमा सम्पन्न गर्ने गरी निर्वाचनमिति तोकेको छ तोकिएको समयमा नै स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष र भयरहित वातावरणमा निर्वाचन सम्पन्न गर्ने गराउन निर्वाचन आयोगलाई सरकार, राजनीतिक दल, नागरिक समाज सबैको सार्थक सहयोग आवाश्यक हुँच्छ स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष र विश्वसनीय निर्वाचनका लागि निर्वाचनमान दल र उमेदवारले गर्ने खर्च मितव्ययी र पारदर्शी हुन जस्ती हुँच्छ गत स्थानीय तह निर्वाचनमा कानुनले तोकेको समय सीमाभित्र खर्च विवरण पेस नगर्ने १,२३,३६० जनाले व्यक्तिलाई आयोगले तोकेको खर्चको हदबाटको जरिवाना निर्वाचन आयोगले गरिसकेको छ त्यसरी जरिवाना लागेका तरिका जरिवाना भुक्तान नगरेका व्यक्ति प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभाको निर्वाचनमान उमेदवार हुन अयोग्य भएको अवस्था छा त्यही अयोग्यताको कारणले गर्दा कीतपय व्यक्ति प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभाको पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचन प्रणालीतर्फ र समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली तर्फ ३६९ जना व्यक्तिको नाम दलको बन्द सूचीबाट आयोगले हटाइदिएको अवस्था छा

निर्वाचनमा दलले र उमेदवारले गर्न खर्चको
सही व्यवस्थापन हुन सकेन भने त्यसले
उमेदवारबीचको प्रतिस्पर्धा धमिल्याउन
मुख्य अपारदर्शी खर्चले गजनीतिक

• रमेशकुमार गौतम

प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभाको
निर्वाचन आउन अब दुई दिन मात्रै
बाँकी छ । सबैजनाको चासो यही
निर्वाचनतर्फ नै छ । चुनावमा आफूले
रोजेको उम्मेदवारले जित्छ छ कि
जित्दैन भन्नेतर्फ आममतदाताको चासो
छ । प्रतिनिधि सभाको निर्वाचन अनि
यसको कामकारबाही बारे प्रायजसो
सबै मतदाता नै अभ्यस्त छन् । तर
भर्खर मात्रै एक कार्यकाल सकिएर
र टोमो कार्यकालका लागि पटेश

र दाख्ना कायकालक लागि प्रदेश
सभाको निर्वाचन हुँदैछ । त्यसैले प्रदेश
सभाको कामकारबाही प्रति धेरैजनालाई
नौलो अभ्यास लागेको छ । यसको
विकृत पक्षबारे पनि जनताले चिन्ता र
चासो देखाएका छन् । केही जनताले
प्रदेश सभालाई खर्चिलो र अनावश्यक
ठानेका छन् भने अन्य जनताले यसलाई
संघीयताको उत्तम अभ्यास ठानेका
छन् । अझ केही जनताले चाहिँ
संघ र स्थानीय सरकार भए पुग्छ ।
यो प्रदेश सभाको कामै छैन खाली
आफ्नो दलका नेता कार्यकर्तालाई
रोजगार दिने ठाउँ मात्रै भएको छ भन्ने
खालका आरोप लगाएको देखिन्छ ।
केही राजनीतिक दलले आफ्नो
घोषणा पत्रैमा यसको खरेजी बारेमा
उल्लेख गरेका छन् । त्यसैले प्रदेश
व्यवस्थाको पक्ष र विपक्षप्रति धारणा
राख्ने दल तथा उम्मेदवारहरूलाई
जनताको बीचमा अनुमोदनका लागि
जान यो आवधिक निर्वाचन माध्यम
बनेको छ । प्रदेशको फाइदा र

उम्मेदवारको खर्च सीमा

दललाई आपना मतदाताप्रति भन्दा जसले सहयोग गर्छ तिनीहरूप्रति बढी जवाफदेही हुने अवस्था सिर्जना गर्न सक्छ । पैसा आयुनिक राजनीतिमा एक आवश्यक पक्ष बनेको छ तर यसले लोकतान्त्रिक मुलुकमा अधिक चुनौती थपेको छा राजनीतिमा जथाभावी र अपारदर्शी रूपमा भएको आर्थिक सहयोग एवं निर्वाचनमा दलका उम्मेदवारले जथाभावी रूपमा सहयोग लिने र खर्च गर्ने कार्यले राजनीतिक प्रणालीमा माथि नै वितृष्णा फैलिन्छा यस्तो कार्यले कुशासन र भ्रष्टाचार निम्ताउन सक्छ निर्वाचनमा उम्मेदवारले सरकारी स्रोतको प्रयोग गर्ने, अवैध रूपमा सहयोग लिने, अधिकतम खर्च गर्ने, भोट खारिद गर्नेजस्ता कार्य हुन सक्ने सम्भावना हुन्छ यस्ता खालको कार्यले भ्रष्टाचार बढाई राजनीतिक प्रणालीमा नै चुनौती थपिन्छा राजनीतिक दल र उम्मेदवारलाई सार्वजनिक पदमा चुनाव लड्न गरिने आर्थिक सहयोगको प्रावधान वर्तमान समयमा संसारकै प्रायजसो देशमा प्रयोग भएको पाइन्छा पैसा राजनीतिक प्रणालीमा जहिल्यै समस्या बनेको छ र यसलाई नियन्त्रण गर्नु आवश्यक हुन्छ राजनीतिक व्यवस्था मतपत्रद्वारा नियन्त्रित होस् नकी पैसाद्वारा भन्ने मान्यताअनुरूप निर्वाचनमा राजनीतिक दल र उम्मेदवारले करिसम्म खर्च गर्ने भन्ने कुरामा केही सीमा र मापदण्ड तोकिएको हुन्छ र तोकिनु आवाश्यक छा हाम्रो देशमा पनि प्रचलित निर्वाचनसम्बन्धी कानूनले दल र उम्मेदवारले

निर्वाचनमा खर्च गर्न पाउने खर्चको हद आयोगले तोकन सक्ने गरी अधिकार दिएको छ। निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३ को दफा २४ ले आयोगले राजनीतिक दल वा उम्मेदवारले निर्वाचनमा गर्न पाउने खर्चको अधिकतम हद तोक्ने व्यवस्था छ। त्यसैगरी प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचन ऐन २०७४ तथा प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन ऐन २०७४ को दफा ७२ मा दल वा उम्मेदवारले गर्ने निर्वाचन प्रचार प्रसारको खर्चको हद आयोगले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिंटिएबमोजिम हुने व्यवस्था छ।

निर्वाचनमा भएको सम्पूर्ण खर्चको विवर
आयोगले तोकेको ढाँचामा राख्नुपरि
आयोगले तोकेको खर्चको हदभन्दा ब
खर्च गर्न पाइँदैन। खर्चको विवरण द
उम्मेदवार र तिनका प्रतिनिधिले निर्वाचन
परिणाम घोषणा भएको मितिले ३५
दिनभित्र निर्वाचन कार्यालयमा बुझाउन
पर्ने र निर्वाचन कार्यालयले आयोगले
पठाउनु पर्छ। निर्वाचन प्रचारप्रसार खर्चको
विवरण निर्वाचन परिणाम घोषणा
भएको मितिले ३५ दिनभित्र नबुझाउन
दल वा उम्मेदवारलाई निजले गरेको
निर्वाचन खर्च वा आयोगद्वारा निर्धारित
खर्चको हदमध्ये जुन बढी हुन्छ सो
बाराबरको रकम जरिवाना हुन्छ त्यसैगरी
आयोगले तोकिएको खर्चको हदभन्दा
बढी खर्च गरेमा त्यसी भएको खर्च
बाराबरको रकम जरिवाना हुने व्यवस्था
राजनीतिक दल वा उम्मेदवारले निर्वाचन
प्रचार प्रसारमा भएको आमदानी र खर्च
विवरण सम्बन्धित सबैको जानकारीलाई
लागि सार्वजनिक गर्नुपर्छ र सो नगरेको
आयोगले १५ हजारसम्म जरिवाना गर्न
सार्वजनिक गर्न आदेश दिन सक्ते व्यवस्था
छ। जरिवाना नबुझाउने दल वा उम्मेदवारले
तत्कालैदेखि लागू हुने गरी छ वर्षसम्म वृ
पति निर्वाचनमा भाग लिन रोक लगाउन
उम्मेदवार हुन अयोग्य घोषित गर्न आयोगले
सक्छ भने त्यस्तो व्यक्ति निर्वाचित भएको
रहेछ भने निजको निर्वाचन स्वतः बदर हुन
कानुनी व्यवस्था छ। निर्वाचनमा दल र दलबाट
उम्मेदवारले गर्ने खर्च मितव्यी र पारदर्शी
हुनुपर्छ। उम्मेदवारले गर्ने खर्चको विवरण
पारदर्शी रूपमा राखी कानुनले तोकेको
समयमा सार्वजनिक गर्ने र आयोगमा समेत
पठाउने कानुनी दायित्व दल वा उम्मेदवारले
पूरा गर्नु पर्छ। निर्वाचनमा देखिने खर्चभन्दा
नदेखिने र हिसाब नराखिने खर्च धेरै भएको
सुनिन्छ। यस प्रकारको खर्चको लेखाखाजोरी
गर्न आयोगले नेपाल प्रहरीलाई निर्देश
पनि दिएको छ। यस्तो खालको खर्चमा
गर्दा भ्रष्टाचार बढ़ने गरेको छ। शासक
मतले सञ्चालन हुने अवस्था सिज

हुनुपर्छ नोटले होइना आममतदाताले अवैध खर्च गरेर निर्वाचन परिणाम हात पार्न खोज्ने दल वा उम्मेदवारको प्रतीतिलाई निरुत्साहित गर्नुपर्छ जसले निर्वाचनमा धेरै खर्च गर्छ त्यो उम्मेदवार पक्कै पनि सदाचारी हुँदैना इमानदार र योग्य उम्मेदवारले धेरै पैसा खर्च गर्दा पनि गर्दैन।

जसले धेरै र अवैध खर्च गर्छ त्यसले अवैध तरिकाले धन सम्पत्ति त आर्जन गरेको हुन्छ त्यसरी आर्जित पैसा तापाईं हामीले तिरेको कर हो जुन दल वा उम्मेदवारले त्यसरी पैसा बाँड्छ भने त्यो मतदाताले लिए पनि पाप लाग्दैन र त्यो पैसा मतदाताले तिरेको कर हो। तर त्यस्तो पैसाको प्रलोभनमा परेर मत दिएमा अवश्य पनि पाप लाग्न सक्छ तसर्थ मत दिँदा भने आफ्नो विवेक प्रयोग गरेर योग्य र इमानदार व्यक्तिलाई दिनुपर्छ निर्वाचनमा दल र उम्मेदवारले गर्ने खर्च धेरै गर्ने तर बिल भरपाई ठिक्क मिलाए पेस गर्ने प्रवृत्ति छ दल वा उम्मेदवारले निर्वाचनमा करोडौं खर्च गरेका कुरा बाहिर आइहरन्छन्। यस कुराको प्रमाण सङ्कलन गर्न कठिनाइ छ र प्रमाण नभएसम्म कारबाही हुन सक्दैन। तसर्थ यस्ता खालका कानुनाविपरीतका खर्च गर्ने उम्मेदवारले गरेको खर्चको प्रमाणसाहितको उजुरी सचेत नागरिकले सम्बन्धित निकायमा दिनुपर्छ अतः आममतदाताले निर्वाचनमा हुने अवैध खर्चलाई निरुत्साहित गरी पैसाको बलमा चुनाव जित्ने खालका पात्र र प्रवृत्तिलाई पाखा लगाउँदै स्वतन्त्र, स्वच्छ र विश्वसनीय निर्वाचनको बातावरण बनाउनु आवाश्यक छ। देशमा समृद्धि ल्याउन सक्ने खालका दूरदृष्टि भएका सक्षम, योग्य र इमानदार व्यक्तिलाई निर्वाचित गर्न आममतदाता, नागरिक समाज सबैले दल र उम्मेदवारले गर्ने अपारदर्शी खर्चको सम्बन्धमा निगरानी राख्नु जरूरी छ। निर्वाचनमा हुने अवैध खर्च रोकन नागरिक समाज, सञ्चारकर्मी तथा आम सचेत मतदाताको अहम् भूमिका रहन्छ र यसप्रति सबै चनाखो हुन जरूरी छ।

प्रदेश सभा निर्वाचनमा चासो

बेफाइदा बारे द्विविधा हटाउनका लागि
प्रदेश सभा पक्षधर राजनीतिक दल
र प्रदेश सभाका उम्मेदवारका लागि
यस पटकको निर्वाचन एउटा अवसर
पनि हो । त्यसैले यस निर्वाचनमार्फत
मतदाताको चिन्ता र चासोतर्फ

प्रति राजनीतिक दल र उम्मेदवार हरूले आफ्नो प्रतिबद्धता देखाउन सक्नुपर्ने हुँच । प्रदेश सञ्चालनमा भएका कमीकमजोरीलाई कसरी हटाउन सकिन्छ त्यसबारेमा समेत जनतामा प्रतिबद्धता देखाउने अवसर भएकोले यो विषयलाई दलहरूले व्यापक छलफल चलाउनुपर्ने देखिन्छ । दलहरूले आफ्नो घोषणापत्रमा औपचारिकताका रूपमा प्रदेशको बारेमा केही शब्दहरू त खर्चेका छन् तर विभिन्न चुनावी सभाहरूमा भने व्यापक रूपमा छलफलमा ल्याएको देखिँदैन । त्यसैले निर्वाचन आउन केही दिन बाँकी रहेको अवस्थामा समेत यसलाई मतदातासमक्ष अनुमदनका लागि लानुपर्ने देखिन्छ ।

आपूर आफ्नो दलले गरेका
कमजोरीलाई सच्याउन कटिबद्ध हुनुपर्ने
देखिन्छ । पहिले भए गरेका नकारात्मक
पक्षको बारेमा जनताको बीचमा खुलेए
छलफल गरी अब आइन्दा त्यस्तो
कमजोरी नदाहोच्याउने प्रतिबद्धतासमेत
जाहेग गन्पर्ने हळ्ठ ।

खासगरी पहिलो प्रदेश सभामा भएका
केही जनअपेक्षा प्रतिकूलका कारण
मतदातालाई नैशश्यता जगाएको
छ । पाँच वर्षको अवधिमा आफ्नो
नामसमेत राख्न नसक्ने प्रदेशसमेत
देखियो । खासगरी पचासको दशकमा
नेपालको संसदीय अभ्यासमा देखिएका
विकृतिहरू समेत प्रदेशहरूमा देखिए ।
दलका निर्वाचित सांसदहरूलाई भाग
पुऱ्याउनकै लागि मन्त्रालयहरू टुक्र
याउने , स्थिर सरकारको भावनाविपरीत
पालैपालो आफ्ना सबै सांसदहरूलाई
मन्त्री बनाउने , दलबदल गर्ने गरेको
देखियो । यसले जनतामा जनतालाई

यो निर्वाचन दूलो माध्यम बन्छ ।
प्रदेश सभाले आफ्नो प्रदेशको
विकासका लागि के कस्ता कानुन
बनाए ? जनतालाई सेवा पुऱ्याउनका
लागि स्थानीय र संघीय सरकारभन्दा
फरक किसिमका के कस्ता कार्यक्रमहरू
आए ? त्यसैगरी , प्रदेश सरकारले
आफ्नो प्रदेशको समिक्षका लागि
के कस्ता स्रोत साधनहरू प्रदेशभित्र
ल्याए । प्रदेशले आफ्ना क्षेत्रभित्रका
पालिका बीचमा प्राकृतिक स्रोत साधन
वितरणमा के कस्तो भूमिका खेले
? अन्तर प्रदेश परिषद्को बैठकमा
के कस्तो भूमिका खेले ? केन्द्रीय
सरकारबाट कति बजेट आफ्नो प्रदेशमा
ल्याउन सफल भए त्यस बारेमा
मतदाताले जानकारी पाएमा उनीहरूले
प्रदेशप्रति देखाएको नकारात्मक
धारणामा अवश्य नै परिवर्तन आउथ्यो
कि ? अनि प्रादेशिक संरचनाप्रतिको
सकारात्मक / नकारात्मक धारणा बढ
थ्यो कि ? संविधानले प्रदेशको एकल
अधिकारको रूपमा २१ वटा अधिकार
अनुसूची ६ मा उल्लेख गरेको छ ।
त्यसैगरी , संघ र प्रदेशको साभा
अधिकारको रूपमा २५ वटा अधिकार
अनुसूची ७ मा उल्लेख गरेको छ ।
अनुसूची ९ मा स्थानीय तह , प्रदेश र
संघको साभा अधिकारको रूपमा १५
वटा अधिकार उल्लेख गरेको छ । यी
अनुसूचीहरूमा प्रदेशको भूमिका रूपष्ट
रूपमा उल्लेख गरेकोले सोहीबमौजिम
प्रदेश कति अगाडि बढे त ? आज
आमनागरिकको जिजासा रहेको छ ।
अनि ती संविधानमा उल्लेख गरेका
अधिकारको कार्यान्वयनमा दलहरू र
तत्कालीन अवस्थाका प्रदेश सभाका
सांसदहरूको के कस्तो भूमिका रह्यो
? जनता जान्न चाहन्छन् । यी विषयमा
राजनीतिक दल तथा उम्मेदवारले पक्कै
पनि जिम्मेवारपूर्ण तरिकाले सोचुपर्ने
देखिएको छ ।

